

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUILLOYS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya.

Números atransats 20 céntims

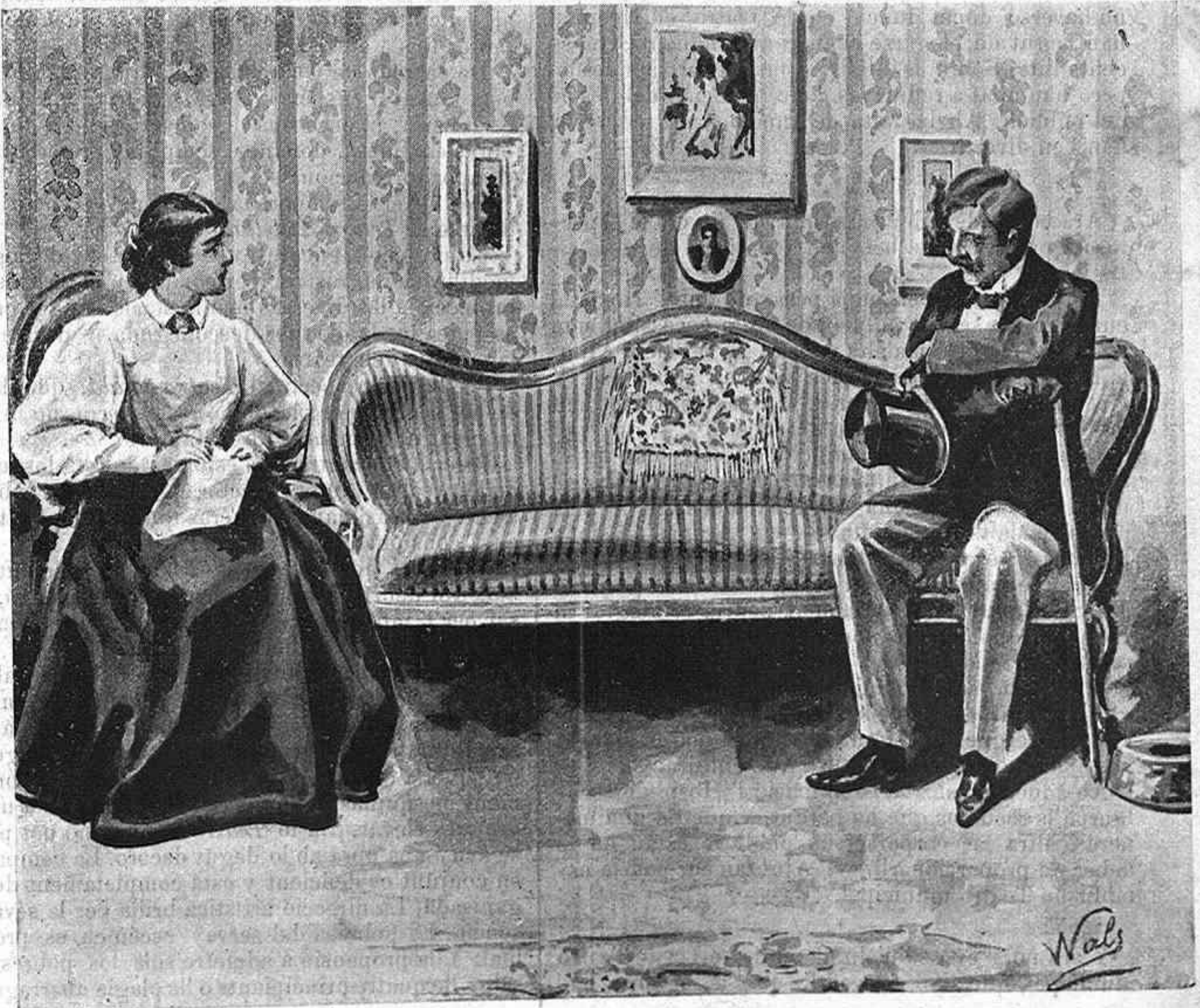
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIO

Fera de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

TRACTES

L' assumpto, per lo que 's veu,
é verdadera importancia;

pero per ara tot va
á honesta distancia.

CRONICA

Quan l'amich Rufart era regidor de Barcelona, va tenir entre altres, una bona idea, encaminada á donar vida al antich y avuy poch menos que abandonat Teatro Principal, que tantas glorias registra en la vida artística de la capital de Catalunya.

En efecte, si tornavan las generacions passadas y 'l veyan tancat la major part del any, se 'n farían creus. ¿Y qué dirían aquells *crusados* que tan briosas campanyas sostingueren en competencia ab lo Liceo, creguts de que un teatro bonich y de inmillorables condicions que tenia arrels seculars en una ciutat en plé periodo de progrés y floreixement no podía morir may entre la indiferencia general del públich?

Lo *Teatro Principal*, baix lo punt de vista artístich é histórich, es un monument exhuberant de records honrosos.

Baix un altre aspecte menos elevat, pero mes útil, es un element de beneficencia.

L'Hospital de la Santa Creu que avants tenia 'l privilegi exclusiu de las funcions teatrals á Barcelona, una vegada perdut aqueix exclusivisme que estava en pugna ab las expansions del esperit modern, conservá la propietat del edifici, y recullí durant llarchs anys lo fruyt que donava lo arrendament del teatro á las empreses, aplicantlo á cubrir una part important de sas atencions benéficas.

Pero desde un quan temps ensá aquest fruyt ha cessat.

La clausura del Principal se traduheix en una merma important en los ingressos del Hospital de la Santa Creu. Temporadas hi ha hagut en que per no haverse donat funció en lo teatro, al Hospital han hagut de plegarse cent, cent cinquanta y doscents llits. Sobre 'ls infelissos malalts privats de amparo han anat á refluir las conseqüencias del desvío del públich. Ab la falta de funcions els pobres s'han ben divertit.

***

Ara bé: l'idea del Sr. Rufart té un doble aspecte: un punt de vista benéfich y un punt de vista artístich.

Es necessari saber que á pesar de que l'Hospital compleix un servey públich de tanta necessitat com l'assistencia dels malalts pobres, no reb de l'Ajuntament de Barcelona la mes mínima subvenció. Y aixó que dos regidors, per lley de sa institució, han de formar part de sa Junta de govern.

¿Per qué, donchs, lo municipi de Barcelona no ha de fer alguna cosa en favor del Hospital? ¿Per qué no ha de allargarli una mica las mans, en bé dels pobres malalts de la ciutat qu' en algunas ocasions troban las sevas portas tancadas?

Aquí vé naturalment la contestació ab lo projecte del Sr. Rufart. L'Ajuntament podria reintegrar al Hospital, quan menos, en la cantitat que per no presentarse arrendatari del Teatro deixa cada any de percibir, ab lo qual compliria una atenció benéfica, y l'Hospital podria cedir l'us del Teatro al Ajuntament perque aquest complís de la major manera possible una atenció artística y de cultura.

Ab aquesta senzilla combinació l'Hospital recobriria 'ls recursos que ha perdut, y que de una manera ó altra las corporacions públicas están en lo deber de proporcionarli, y l'Ajuntament podria establir un Teatro municipal.

***

Y ara no s'escandalisin al sentir parlar de Teatro municipal, que aixó no vol dir que 'ls regidors ha-

jan de convertirse en cómichs, cantants ó baylarsins.

Las sevas funcions peculiars podrian continuar donantlas en la Sala de Cent ó en lo Saló del Consistori nou, com fins ara, ab mes ó menos gracia y ab mes ó menos justicia.

Un *Teatro municipal* significa un escenari dedicat principalment á la difusió de la cultura y del bon gust. En las principals ciutats del extranger hi ha un Teatro del seu Ajuntament. Per no sortir d'Espanya, tenim á Madrid lo Teatro Real qu' es de la nació y 'l Teatro Espanyol qu' es del municipi. Aquí mateix l'Ajuntament protegeix la música sostenint una banda y un escola que li costan un ull de la cara. ¿Quina rahó hi ha per no protegir de la mateixa manera l'art escénich, en una ciutat que ha tingut sempre una afició decidida pel teatro?

Naturalment que 'l Teatro municipal no deuria may ser explotat directament per la Corporació. Altra feyna tenen los regidors.

L'Ajuntament deuria limitarse á fixar lo género d'espectacle que deuria donarse en lo seu teatro, y en treure aquest á concurs, cedintlo no á l'empresa que 'ns prometés major arrendament, sino á aquella que oferís mes garantías artísticas, en la composició de las companyias, en la calitat de las obras de que disposés, y en la manera espléndida de posarlas.

Cap inconvenient hi hauria de haver en cedir lo teatro hasta de franch, sempre que l'empresa complís los fins artístichs inherents á la existencia mateixa del Teatro municipal.

***

Recordo que 'l Sr. Rafart proposava que 's protegís en primer terme lo *Teatro catalá*, destinantse al seu cultiu la temporada que va desde principis de tardor fins á entrada de Quaresma.

De entrada de Quaresma á Pasqua, quan lo Liceo está tancat ó suspén l'ópera, vindria una tungada de música, ja en forma de concert, ja en forma d'obras escénicas, donantse sempre la preferencia als compositors nacionals.

Per últim la temporada de primavera podria dedicarse al *Teatro castellá*.

Lo projecte, encare que susceptible de algunas modificacions, respon perfectament al propósit de protecció á las diverses manifestacions de la cultura escénica, cada día mes desconeguda y desatesa de la majoria dels teatros.

Per lo que respecta al *Teatro catalá*, que hauria de ser gloria y orgull de la nostra terra, no hi ha de moment altra manera de restaurarlo.

Precisa concentrar los esforços de tots los que 'l poden realzar, autors y actors; es necessari sobre tot treure'l de las mans barrueras que de un quan temps ensá consuman la séva ruina.

En lloch de ferne una explotació mercantil de baix vol deuria ferse'n un element de ilustració, realzat per l'inteligencia y 'l zel de tots los elements que l'estiman y poden honrarlo.

De l'escena que ilustrá en Frederich Soler ab tota una vida fecunda de treball intelectual se 'n han anat allunyant tots los autors del teatro catalá, impossibilitats de acceptar las condicions que regeixen en aquella casa, no ja sols las económicas sobradament mesquinas, sino las que 's refereixen á un ordre més elevat. En lo *Teatro Romea* no pot posarse avuy una obra ab lo degut decoro. La companyia en conjunt es deficient y está completament desorganizada. La direcció artística brilla per la séva ausencia. La pobresa del servey escénich es proverbial. Y la propensió á admetre sols los pobres ensaigs de quatre principiants ó 'ls plagis abarraganats

LA COMISSIÓ DEL MUNICIPI, A MADRIT

—No dormi més, senyor Nadal, que ja hi som.

de qui no tenint ingeni propi, merodeja en lo teatro extranger embrutant tot lo que toca ab sas peccadoras mans; aquesta propensió que desde la mort de 'n Frederich Soler, constituheix la regla general de aquella empresa, reclama ab imperi que 'l *Teatro catalá* fassi foch nou.

Mil voltas pitjor que la mort definitiva, es lo present estat de postració, decadencia y abarragament.

Y 'l *Teatro catalá* té dret á viure, com tota manifestació que respón á una necessitat intelectual de un poble dotat de vida propia y de caràcter genuí.

En lo vell *Teatro Principal* trobaria un alberch digne, ilustrat pels bons recorts de una llarga historia sempre honrosa.

Podria constituhirse l' agrupació dels autors, qual mérit está ja sancionat pel públich: podria deixarse oberta la porta als nous que anirían sortint, ab condicions pera brillar en l' art dramátich; podria oferirse acullida á obras com *Lo Nuvi* de 'n Feliu y Codina y á las póstumas de 'n Frederica Soler, que no ha sigut possible posarlas á Romea.

Condicó ecencial que s' exigiria á l' empresa deuria ser la formació de una companyia completa d' actors aptes, disciplinats y ben dispostos á sometres á una direcció formal é intelgent. Y ab afegir á las ensenyansas que sosté 'l municipi una cátedra de Declamació catalana, las filas dels actors s' anirían nutrint ab elements nous y valuosos, que apart de sas facultats naturals possehiriam la base del estudi.

Lo demás ho faria 'l públich.

Es inductable que aquest trobant de nou en l' escena catalana avuy tant decayguda, un manantial d' emocions que li parlarían al cor y á l' inteligencia, s' apressuraria á donar vida á una institució tan íntimament lligada ab los séus gustos, ab las sevas aficions, ab las sevas preferencias y fins ab las aspiracions mes íntimas del seu esperit.

Vegin, donchs, los Srs. del Ajuntament si ha arribat ó no l' hora de interessarse per la restauració de nostre Teatro regional y 'l séu decoro.

Gran cosa es que 's pensi en erigir una estátua á Frederich Soler.

Però seria molt trist que 'l monument ab que 's tracta de honrar la bona memoria del poeta, resultés ser lo monument funerari del Teatro catalá.

P. DEL O.

LA FORNERETA

Jo no diré pas si es rossa,
ó morena y rodanxona,
ni si es flaca y petitona,
esquifida ó bona mossá;
Ni diré si té las galdas
de rosa ó de *pá de ral*,
ni si son mirá es sensual,
ni si té tals ó quals faltas;
Tampoch diré si té 'l nas
petit ó gros, recte ó xato,

ni si parla ab cert recato
ó enrahona ab desembrás;

No diré si es riallera
sa boqueta, y com un niu,
ni si es grossa y quan somriu
li pren forma de *pastera*;
Com no diré si camina
ab gracia y brillo ó ab pena,
ni si es bella, ni si es nena,
coqueta, cursi ó divina.

Si avants de surti al carré
fica 'l cap dins d' una saca
per semblar mes fina y maca,
es cosa que 'm callaré;

Si son coll es tornejat
ó es esbelta sa cintura,
y si son cosset sulfura
á qualsevol Sant pintat;

Si té 'ls brassos molsudets,
y las cuixas revingudas
y si las mans té menudas,

y 'ls peus com dos *Unguetets*,
Aixó, jo m' ho quedo al pap
y no 'm parlaré pas més,
ni 'm ficaré ab lo demés
que ho tindrà.... com ella sab;

Y aixó qu' ab lo seu conjunt
podria omplir moltes planas;
pro, francament, jo tinch ganas
de tocar un altre punt.

Potsé si ella se 'n entera
dirá que tinch molta *barra*....
pro á mi aixó poch m' encaparra,
ica, *barret!* no torno enrera.

Vull que sápigá la Espanya
qu' una fornera tan.... fresca,
fa als seus parroquians la llesca
y com xinos els enganya.

¡Els enganya, si senyor,
quitantlos vint grams per lliura!
pro ¿que tenen? ¿que 'ls fa riure?
¡Poden gastar bon humor!

¡Com qu' aixó es una gran ditxa!
¡vint grams per lliura! ¡y no 's queixi!
¿com voleu qu' un hom s' engreixi
si n' hi donan no més mitja!....

¿Qu' aixó ho fan tots los fornés?
¡Y qu' han de fer! ¡no ho farán!
¿Los altres saben que fan?
Ne quitan encare més.

PEPITO LLAUNÉ.

LLISSÓ APROFITADA

El teatro es la escola
de costums.

I

Acaba de sorti 'l marit.

L' *altre*, que apostat al carrer
el veu marxar y té motius per
saber que tardará algunas horas
á tornar á casa, puja la escala pre-
cipitadament y sense necessitat
de que truqui, la porta se li obra.

Es *ella* en persona, fresca com
un lliri y vestida ab la deliciosa
bata blanca, per la qual *ell* ma-
teix li va escullir la tela.

—Adolfo!....

—Camila!....

—Ara se n' ha anat. ¿L' has vist?

—Sí: tan bon punt ha girat el cantó, no hi tingut espera.... ¡Po-
bre home!.... Pero deixémlo á n'
ell.... ¿Sabs qu' estás monfíssima?

CAMÁLICH CURIÓS

—Vull aná al Liceyu, á veure si 'l tal Sanson tenia tanta forsa com

diuhon.

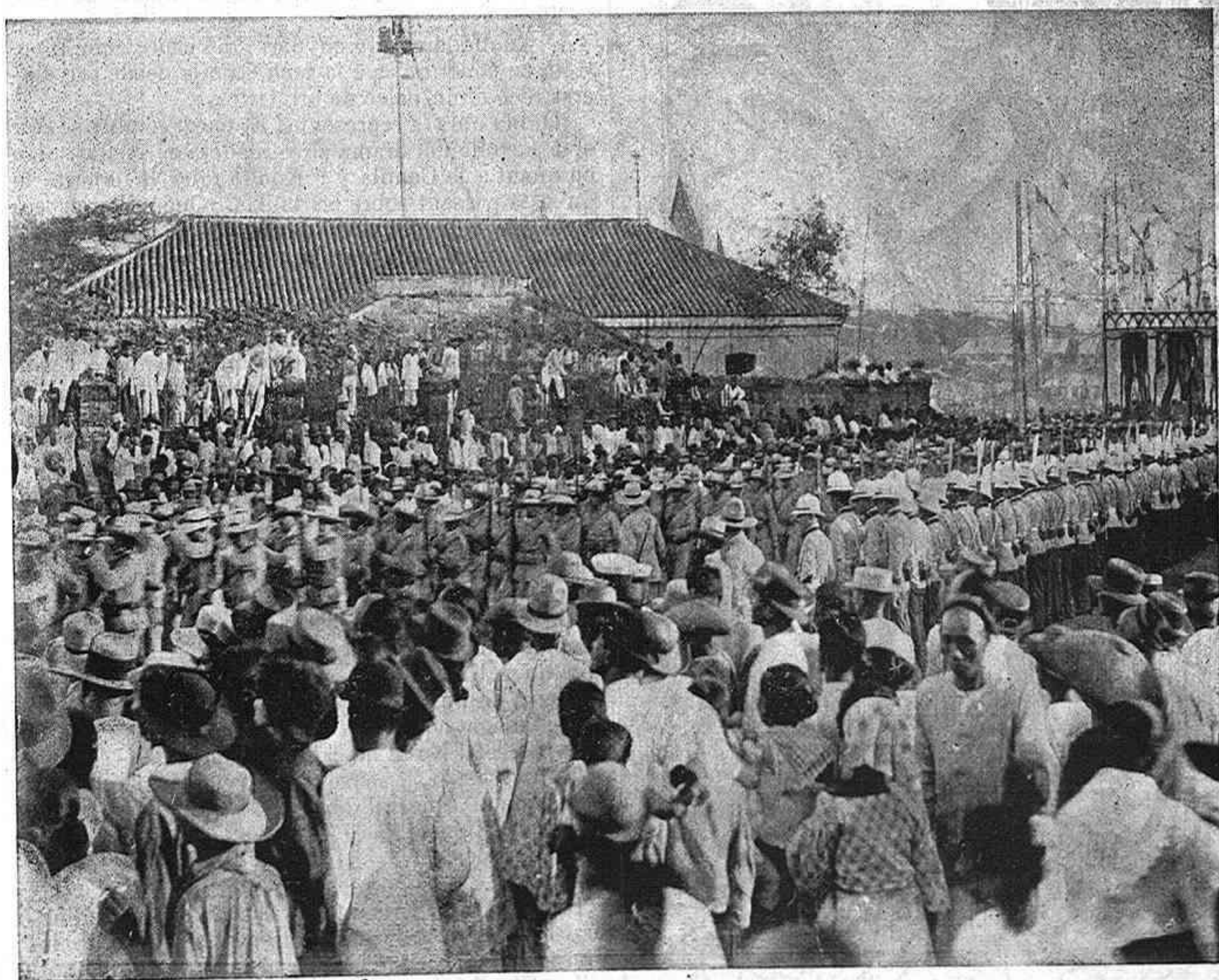

LA INSURRECCIÓ FILIPINA

CASA DE RÍO VALENZUELA (*S. Juan de Monte.*)

Lloch ahont soná 'l primer crit d' insurrecció, á últims d' Agost de 1896.

(Inst. del nostre corresposal á Manila.)

Entrada d' una partida de tropas expedicionarias, á Manila.

AMORS CAMPESTRES
ELL

—¿De veras?
—Una sirena, una ninf, una... ¡Té! ¡té! y ¡té!...
(En cada un d' aquests *tés*, el lector se pendrà la molestia de posarhi l' acció que li sembli mes apropiada.)

Després d' aquest interessant preludi, executat en el mateix *recibidor*, la enamorada parella 's traslada al quartet de la senyora, ahont hi ha un piano, un armari, un vetllador cubert d' ilustracions...

Allí conversan, fullejan periódichs, tocan alguna cosa, combinan plans. Si 's veurán al passeig; si anirán al teatro; si 's trobarán á...

De repent, ¡dring!... sona 'l timbre de la porta...

—¡Deu meu, Adolfo!... ¡Si fos ell!

—No es possible...

—¿Y si ho fos?

—Veurás; per si ó per no, val mes que m' amagui.

—Si; ficat aquí al armari... ¡Cuyta!—

La minyona entre tant ha obert la porta, y efectivament, es el marit que ab molta naturalitat se dirigeix al quarto de la senyora...

—Hola!... ¿T' has deixat algo?

—Y tal!... Mira: sobre aquesta cadira. Es la escriptura que haig de dur á cal notari... Qui no té memoria... ¡Adios, Camila meva!...

El marit torna á desapareixer, y l' Adolfo surt del amagatall rihent á tota máquina...

—¡Sort del armari, eh?

—Ja pots ben dirho!... ¡Armari providencial!...

II

L' endemá, marit y muller han anat al teatro. Marit y muller... y l' Adolfo.

La parella conjugal ocupa dugas butacas de quinta fila.

L' Adolfo, mes que cuydarse del espectacle, s' entreté en conetmplar á la seva Camila desde un discret recó d' un palco de primer pis.

¿Quina obra 's representa? El marit sembla seguir el desarrollo del drama ab verdadera curiositat; pero en quant á la Camila y l' Adolfo ¿qué 'ls importa lo qu' está passant sobre las taulas? ¿Qué millor espectacle que 'l de poguerse devorar ab la mirada, sense que ningú dels que 'ls rodejan arribi á sospitar las onadas de carinyo qu' entre 'ls dos s' están cambiant?

Pero... ¡hola hola!... Si qu' es curiosa l' obra. ¡Quina llástima de no haverse mirat res del primer acte, ni escoltat gran cosa del segon!...

Del tercer ja n' han fet mitj, y l' assumpto no pot pas ser mes interessant.

¡Cóm s' hi fixan ara l' Adolfo y la Camila!...

Per lo que 's veu, se tracta d' una dona casada que fa traició al seu marit.

L' adúltera reb al amant en la seva propia habitació. Un diálech *passional*. en quintillas, que arrenca una tempestat d' aplausos.

De sopte, ¡dring!... Deu sé 'l marit que arriba inopinadament. Escena curta; pero terrible. L' adúltera no sab que fer: el seductor, menos. Afortunadament, en un recó de l' estancia hi ha un armari.

—¡Amáгат aquí!

—¡Es cert! No hi ha cap mes remey!...—

Entra l' espós, y sense pronunciar una sílaba, s' encamina al armari, l' obra y...

—¡Surt, infame!

—¡Marqués!...

—¡Té!!!...

Sona un tiro, l'amant cau estirat sobre l' alfombra, l' adúltera 's desmaya, 'l marit se queda ab los brassos creuhats... y baixa pausadament el teló.

La Camila, mentres el seu senyor aplaudeix ab verdader entusiasme, alsa 'l cap y dirigeix á l' Adolfo una mirada que indubtablement vol dir:

—¡Aprén!
A continuació l' Adolfo n' hi envia un' altra á n'
ella, que de segur significa:
—¡No tinguis cuydado!

III

Dos días després, aprofitant una ausencia del marit, la Càmila franqueja altre cop á l' Adolfo la porta del seu quartet.

—¿M' estimarás sempre?

—¡Sempre!

—¿M' ho juras?

—¡F' ho juro....—

Pero á lo millor ¡dring!.... el fatídich timbre del pis els torna á la realitat.

—¡El cor m' ho diu! ¡Es ell!....

—També m' ho diu á mí!.... ¿Ahónt m' amago?

—Passa per aquesta porteta; al cap de vall del corredor trobarás un quarto: es el de la criada; éntrahi y fícat sota 'l lit....

Un moment mes tart el marit penetra en l' habitació y rápit com una fletxa s' abalansa á l' armari y l' obra....

—¿Qué buscas aquí?—pregunta ella, dissimulant la seva turbació.

—Res!.... Em pensava.... em creya que havia desat la cartera aquí dintre. Pel carrer m' hi trobat sense, y ara recordo que la tinch al despaig....

Y convensut de que ha fet una tontería y que sospitar de la Càmila es oféndrela, li estampa un petó al front y murmurant excusas sense sentit, s' apressura á tornársen.

L' Adolfo compareix als pochos minuts, caminant de puntetas.

Ell y ella 's quedan un instant mirantse y esclatan de cop en una sonora riallada.

—¿Veus, tonto, si s' aprén al teatro?

—Tens rahó, hermosa: el teatro es la escola de las costums.—

Y assentántseli al costat, continúan plácidament la interrompuda conversa.

A. MARCH.

CAPRITXO

Vaig suplicarte nineta
que á ton balcó,
p'els reys un plat coloquessis
petit ó gros,
perque quan per 'lli passessin
los tres senyors
te fessin mil presentallas
del bó y millor.
Al endemá vaig saberne
ab greu dolor
que de glas varen deixarte
un bell terrós,
ab una carta que deya:
«Al teu xicot
preséntali aquest regalo
qu' es lo teu cor.»

J. SANTAMARÍA VINYALS.

VIATJES DE GORRAS

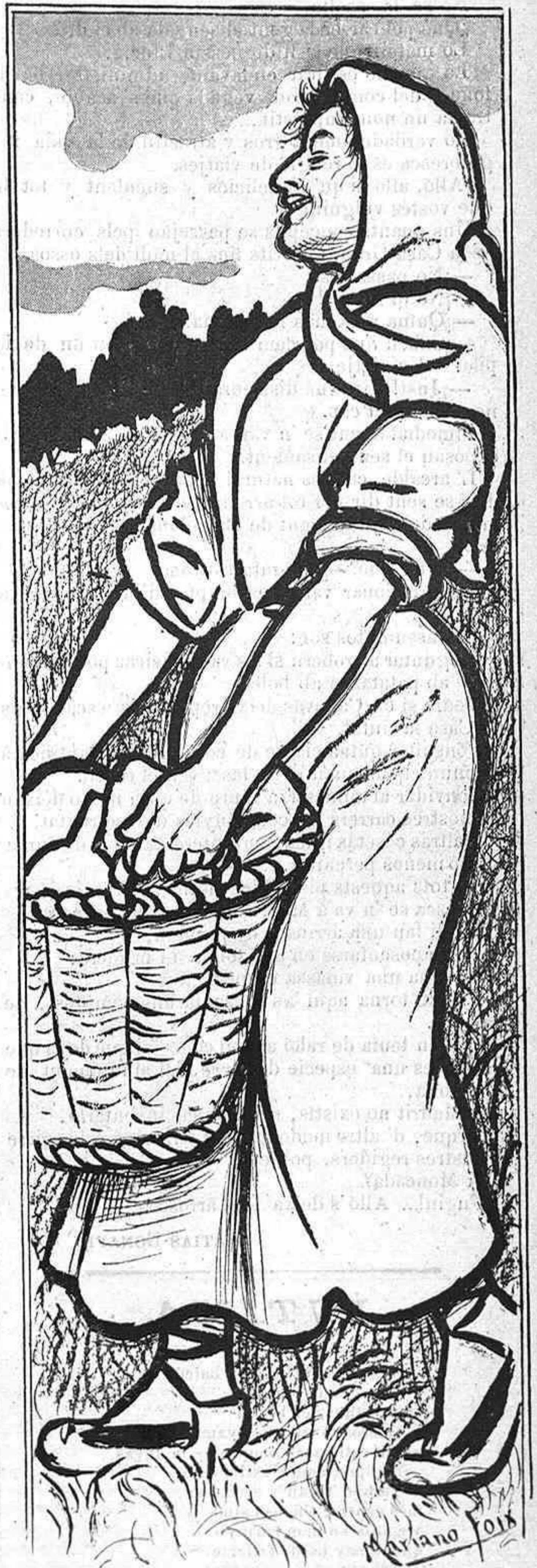
Vaja, que la vida de regidor no es tan amarga y tan arrastrada com diuhen.

Es veritat que l' ofici dona alguns disgustos, pero en cambi ¡quántas alegrías y quántas satisfaccions proporciona!

Aixo, prescindint que un concejal de bona casta dels disgustos se 'n riu ben bé.

AMORS CAMPESTRES

ELLA

Pero, lo que la Sió pensa:
—¡Quín 'n fa cas d' un carrincló!

¿Qué 'l convocan á sessió?

No hi va.

¿Qué 'ls diaris l' atacan?

No se 'ls escolta.

¿Qué pel carrer la gent el senyala ab el dit?

Lo mateix que si li diguessin Lluçia.

La qüestió es tirar endavant, administrar bé 'ls fondos del comú y cada vegada que s' acabin, contractá un nou empréstit...

Lo verdaderament gros y atractiu de la vida regidoresca es lo rengló de viatjes.

¡Alló, alló si qu' es deliciós y suculent y tot lo que vostés vulguin!

Uns quants concejals se passejan pels corredors de la Casa Gran, aburrits fins al moll dels ossos.

—¡No passa res!

—¡No hi ha res!

—¡Quína vida mes monótona!

—¿Sabéu qué podríam fer?—diu de cop un de la pila: —Un viatge.

—¡Just! Aixó 'ns distreuré; ja hi ha temps que no n' hem fet cap.

Inmediatament se 'n van á trobar al arcalde y li exposan el seu pensament.

L' arcalde, com es natural, l' aproba... y als pochos días se sent dir per tot arreu que una numerosa comissió del Ajuntament de Barcelona se 'n va á Madrid.

—¿A fer qué?—pregunta tothom.

—A gestionar varios assumptos d' interés per la ciutat.

Los assumptos son:

Preguntar al govern si las vacas tísicas poden menjarse ab patatas ó ab bolets.

Veure si en Cánovas deixa repintar la escala vella de Casa la ciutat.

Consultar quína classe de cobertora 's plantificará als municipals quan se 'ls fassi vell el casco.

Convidar al ministeri á veure de quin modo deixan els nostres carrers las companyias d' electricitat.

Y altras cosetas igualment interessants y de carácter no menos perentori.

Ab tots aquests plausibles motius, la comissió regidoresca se 'n va á Madrid en wagó de primera.

Allí li fan una arribada de primera.

Va á aposentarse en una fonda de primera.

Se dóna una vidassa de primera.

Y quan torna aquí 'ns presenta uns comptes... de primera.

¡Que 'n tenfa de rahó aquell concejal que deya que Madrid es una especie de *torre* del ajuntament de Barcelona.

Si Madrid no existís, sería precís inventarlo.

Perque, d' altre modo, jahónt anirían á esbargirse 'ls nostres regidors, pobrets?

¿A Moncada?...

¡Fugin!... Alló's deixa péls arrossos.

MATIAS BONAFÉ.

ÍNTIMA

Jo m' estava en mon balcó
recolzat en la barana,
tú t' estavas en el teu
y amorosits ens parlavam:

—¿M' estimarás sempre?—m' deyas.

—Sempre, com t' estimo ara.

—També 't vull y seré teva,

mes espera, tingas calma

y confia en mon carinyo

que jamay ha de faltarte.—

Mas amorosas promesas

varen ser ratificadas

y d' aixó te 'n pots convencer
repassant las mevas cartas.

Los teus juraments, Florinda,

al fi va emportarse 'ls l' ayre,

puig com may foren escrits,

ja d' ells no 'n queda ni 'l rastre,

com no sia en lo meu cor

d' hont jamay han de borrar-se.

No temis, donchs, que t' olvidi

com m' has tú olvidat, ingrata.

Quan malgrat els teus desprecis

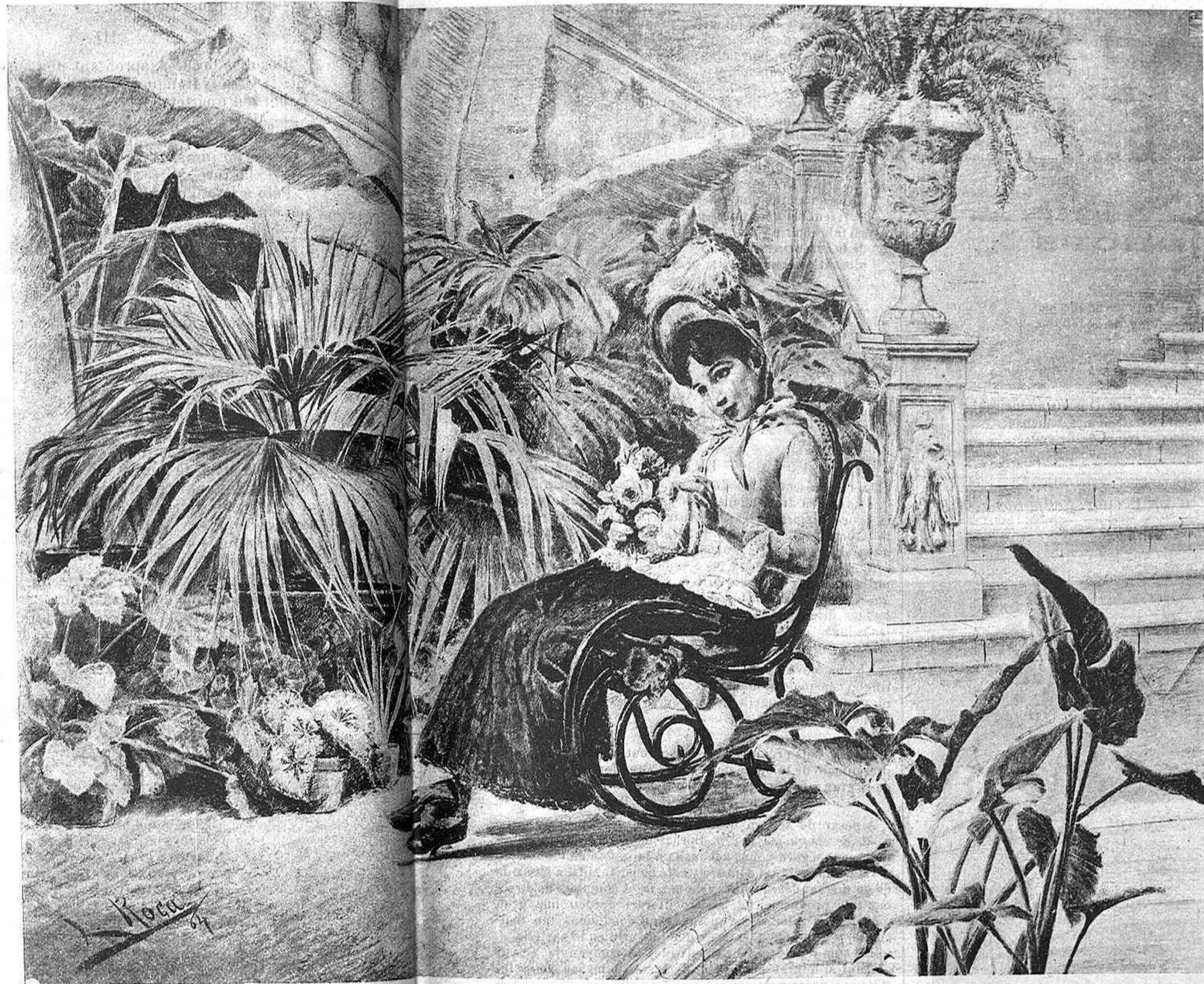
ara t' estimo mes que antes

ja puch dir que mon amor

será etern, com ma desgracia.

Y si un día 'l que ara estimas

AL JARDÍ (per LEOPOLDO ROCA.)

Sol d' hivern

arribés ab tú á casarse
y olvidant els seus debers
com algunas voltas passa,
t' escatimés sas caricias,
els seus besos y abressadas,
fes que llegeixi, Florinda,
aquestas mas pobras cartas
pera qu' en ellas aprenga
á estimarte altra vegada,
ó al saber quant te volia
se mori d' enveja ó rabia!

JAPET DE L' ORG.

LLIBRES

BAGATELAS.—Poesías de VITAL AZA.—Formant part de la *Colección elzevir ilustrada* que publica 'l Sr. Gili ha sortit á llum un tomet de composicions xispejants, dignas totas ellas de la ploma fácil y lleugera de un de nostres mes celebrats autors festius.

Bagateles son en efecte las poesías que figuran en lo volum en número de tres dotzenas: no tancan cap pensament trascendental, ni se subjectan may á las exigencias de una inspiració elevada; pero dintre del género festiu poden citar-se com á modelos de gracia y frescura, revelant las especials condicions de un poeta celebrat per tot arreu ahont es coneguda la llengua de Cervantes.

Avuy qu' está de moda 'l género xich, no hi ha dupte que ha de fer farrolla hasta en lo llibre, quan qui 'l maneja posseix l' habilitat y l' inagotable bon humor de 'n Vital Aza.

Ilustran l' edició garbosas vinyetas trassadas per lo conegut artista Sr. Gili Roig.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

L' home dels nassos, estornut cómic en un acte y en vers original de D. M. Figuerola Aldrofeu.—Décima edició.

... ¡Tinch gana!—Monólech en vers original de don Lluís Almerich, estrenat lo 15 de novembre últim en la societat *La Lira*.

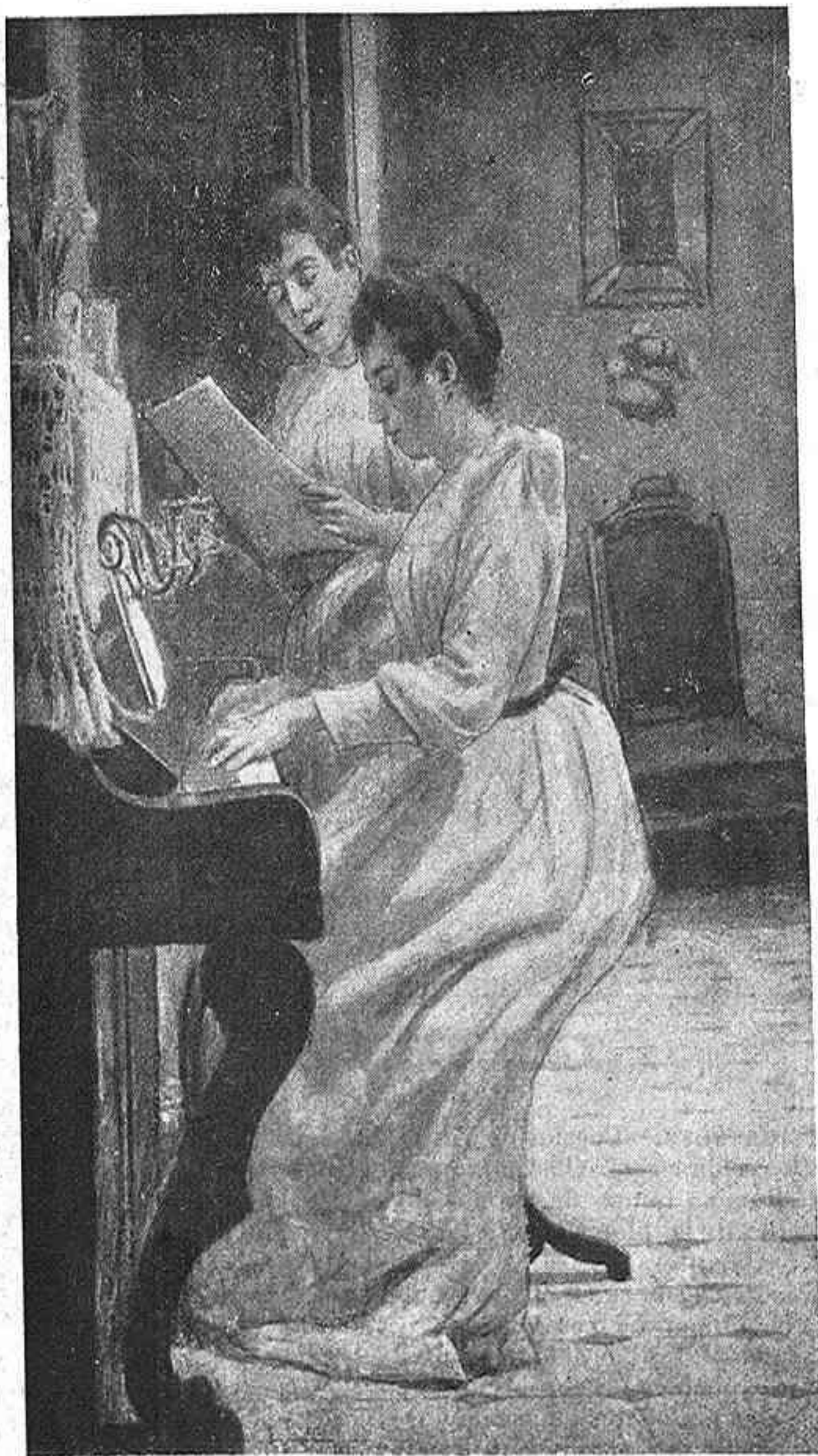
RATA SABIA.

GROPS

¡Qué tontos som els homes!
Publiquem de las donas las flaquesas,
y no veyém, ilusos, que 'ns enganyan,
y que son las cadenas
que van d' en mica en mica
lligant per sempre més nostra existencia.

¿Y 't queixas de ta sort? ¡Que ets ambiciosa!
Joyas, cotxes, caballs ¿Que mes demanas?
¿No era aquest lo teu somni desde nena?....
¿Que buscar mes?.... ¿Honors?.... ¡Donchs desenganyat,

LLISSÓ DE CANT (per *Leopoldo Roca*.)

que si de honors te colman algun día,
com has perdut el téu perdrás els altres!

Plorava y de sas llágrimas fent mofa
gosantme en son martiri, de sa infancia
li anava recordant horas felissas,
y l' amor de una mare
que fanática y bona,
á Deu pregava que la fes honrada.

Y quant mes sa congoixa
creixent anava al só de mas paraulas,
una donota indigna,
cridantla per un nom que avans no usava
va dirli:—¡Vina prompte,
hi ha un amich que 't demana.—!....

Y fent esforços grans per serenarse,
ab fals somris y ab mal fingida calma,
de la estancia sortia
plorant son cor y al vici se entregava!....

R. ALONSO.

LICEO

Las representacions de *Sansone e Dalila* donan lloch á que de día en día s' afiansi mes y mes lo bon éxit de aquesta ópera inspirada. Varem vaticinar que quedaria de cartell durant molt temps, y 'ls resultats corresponen plenament als nostres pronóstichs.

Sansone abessantse á las columnas y enderrocant lo temple sembla un símbol artístich. Es un nou género musical que acaba ab las concepcions de la música filisteia. No hi ha mes diferencia sino que l' héroe no mor enterrat entre las ruinas.

Ab una nova representació de *La Gioconda* lo públich tingué ocasió de aplaudir novament á la eminent Tetracchini, á qui una lleugera indisposició tingué durant alguns días allunyada de la escena.

Per un dels próxims días está anunciada la primera representació de la ópera de Wagner *Tanháusser*. Los amants de la gran música están d' enhorabona.

ROMEA

A pesar de ser un drama d' estructura antiquada, *Lo comte de Ampurias* del Sr. Bordas, mereixia una interpretació mes segura y mes adequada á la índole de l' obra.

La companyia tal com avuy está constituïda, adoleix de un marcat desequilibri y de una falta completa de direcció. Las produccions de género literari perden una gran part del seu valor al ser posadas en condicions tan deficients, y no té res d' extrany que no durin en lo cartell.

Tal com l' empresa ha constituït la companyia actual obehint al migrat pensament de gastar lo menos possible, á *Romea*, únicament poden posarse xavacanadas que no han de aumentar poch ni molt lo prestigi del Teatro catalá.

Dada la interpretació que havia de obtenir *Lo comte de Ampurias*, mes li hauria valgut al Sr. Bordas guardarlo en cartera, esperant pera posarlo en escena una ocasió mes oportuna.

TIVOLI

La companyia de sarsuela ha descansat alguns días de sas fatigas, pera tornar á la feyna un d' aquests días.

Las obras que té en escabeig segons anuncia, son las següents: *La Tempestad*, *Las nueve de la noche*, *Zampa* y *Catalina*, aquella vella sarsuela de la primera época que tants grans éxits havia alcansat en los seus bons temps.

Vegin si tinch rahó al consignar que á una obra tan antiga la tenen en escabeig.

NOVEDATS

La companyia italiana de opereta treu cada día una obra distinta, per entretenir agradablement al públich que acostuma á afavorirlo ab la seva assistencia.

Durant la senmana han anat desfilant per aquell escena-

ri *Il babbeo e l' intrigante*, *Donna Juanita*, *I granatieri*, *Boccaccio* y *La Mascota*.

No 's dirá que no 's posin obras per tots els gustos.

* * *

Diumenje al matí gran concert... y *sin embargo* llovia. Pero á pesar de la pluja, 'l teatro 's va veure extraordinariament concorregut, y d'entusiasme no 'n vulguin mes en las tres pessas que van executar-se de una manera magistral. Lo prelude del tercer acte del *Lohengrin*, la sinfonia del *Tannhäuser* y la maravillosa *Novena Sinfonia* de Beethoven formavan lo programa, y l' últim sobre tot tingué un éxit colossal. Lo mestre Nicolau sigué objecte de una gran ovació rebent ademés alguns obsequis de sos constants admiradors.

Que siga l' enhorabona.

CATALUNYA

Ab lo títol de *Las escopetas* s' ha estrenat una nova sarsuela xica, lletra dels Srs. García Alvarez y Pozo y música dels mestres Estellés y Valverde.

Es una obra aixerrida, encare que una mica groixuda, exhuberant de xistes, tant que 's pot dir que n' hi ha pel pare, per la mare y per tota la familia, y ab algún número de música agradable.

En l' execució 's distingeix de una manera especial lo Sr. Pinedo.

Las escopetas, donchs, lluny de haver fet figa, han donat en lo blanco de un nou éxit.

GRAN-VIA

Una nova companyia de sarsuela del género menut, funciona en aquest teatro, posant las obras mes celebradas del repertori. Entre 'l personal sobresurt la tiple Sra. Hernando, especialment en l' obra *El tambor de granaderos*.

Dilluns va donarse una funció mónstruo. Un drama en tres actes: *Juan José* y tres sarsuelas per postres. Tot aixó per un ralet y bon profit. Ni á ca'l Afarta-pobres.

N. N. N.

¡POBRA NOYA!

Senyor metje senyor metje
deixi lo qu' entre mans tinga,
y vingui ab mí que veurá
lo que té la meva filla.

No canta, no riu, no menja,
sempre plorant, sempre trista,
y aixó causa un desconsol
á mí y tota la familia.

De vegadas li pregunto
veyentla tan afligida:
Pero dona per favor
¿qué 't passa? ¿qué tens Emilia?
y girant els ulls al Cel
me contesta desseguida:

—Ay pare; no hi ha remey
per el mal que 'm martirisa.

Quan la noya se 'n va al llit
la miro y veig que sospira,
y per el forat del pany
escolto, y sento que crida:
jo si qu' estich ben posada,
Deu meu voldria morir-me;
y altras paraulas que diu
que molts cops no puch sentirlas.

Senyor metje la vritat,
jo aixis, no puch, ni vull viure,
jo necesito saber
lo que té la meva filla.

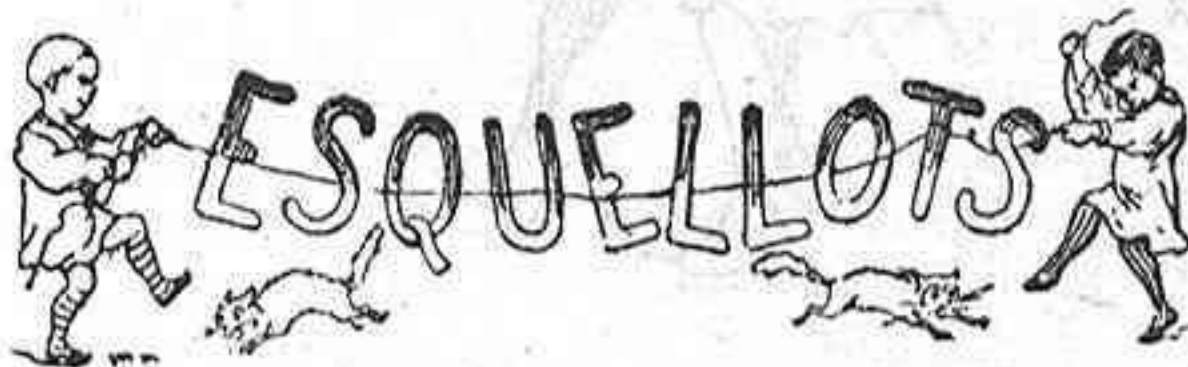
—Fruyta del temps senyor Gil
es aquesta malaltia;
moltes noyas se 'n escapan;
altres no; la pobra Emilia....
Ja ho veig, li toca patir,
son gangas d' aquesta vida.

Lo mal ja farà 'l seu curs
sens posarhi medicina,
y d' aquí.... quatre ó cinch mesos
ja veurá com s' alivia
y quedarà com avans
la seva estimada filla.

Al senti aixó 'l senyor Gil
corrents pren una cadira
y amenassant á la noya
li diu:—Gran desvergonyida,
desgracia de casa nostra,
deshonra de la familia,
¿qui ha estat lo vil seductor?
¿qui ha estat aquest home indigne
que sense respectar res
de la teva honra ha fet micas?

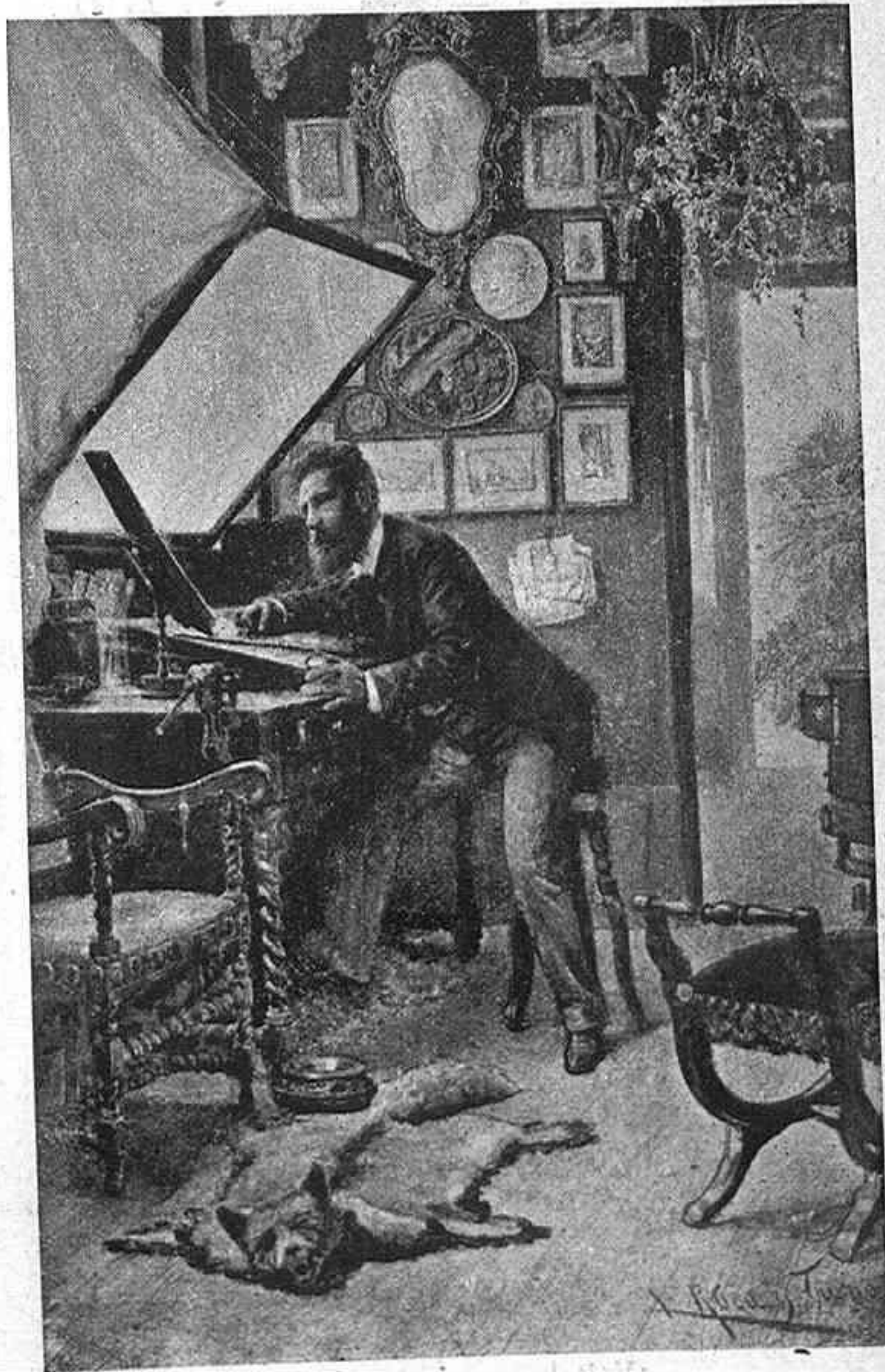
Y 'l metje que no entén rés
de tot lo que 'l pare crida,
mentres va baixant la escala
diu:—Aquest home es un ximple
parlant de honras y deshonras;
¿que dimontri s' embolica?
Prou pena que té la noya
perque 'ls panallóns li pican.

LLUIS. C. CALLICÓ.

Una tirada d' art y 780 quintos al cove.
780 infelissos que fiats en lo que diu la lley de

INTERIORS ARTISTICHS

Taller del pintor Leopoldo Roca.

TEMPORADA DE BALLARUGA

INAUGURACIÓ

¡Vóltala, que ja torném á serhi!

reemplás alegavan motius d' exenció, davant de l' autoritat competent qu' es la Comissió provincial.

Pero 'l ministre de la Governació va dir:

—Vingan á mi tots aquests expedients, y ja veurán com jo 'ls resolch de un cop de ploma.

Y dit y fet.

Los 780 expedients vingueren resolts tots en un mateix sentit: condemnant als interessats á menjar ranxo sense una sola excepció.

**

Lo ministre usurpant lo poder de fer miracles que pertany á las potestats celestials, ha fet que 'ls fills de viuda recobressin als séus pares, y que 'ls pares sexagenaris se tornessin joves.

Dels coixos ne farà soldats que quan entrin en foch no fugirán, per falta de camas; dels que no tenen vista, terribles defensors de la patria que farán rotllo ab las garrotadas de cego que descarreguin; dels sorts, impávits campeóns que per no sentir l' espatech de las descargas, ni 'ls xiulets de las balas no girarán may la cara, y fins dels geperuts ne farà quintos inmillorables en rahó de que ells mateixos ja 's portan la motxilla.

La omnipotencia ministerial ha arribat fins al extrém de donar vida á un difunt. Era aquest un minyó de Badalona, que va morir durant la tramitació del expedient, á pesar de lo qual lo ministre de la Governació l' ha declarat mosso sortejable.

Vegin, donchs, si no 'ns trobém en plena época dels miracles.

**

Y lo més miraculós es que 'ls Diputats provincials, en vista del desaire que se 'ls ha inferit, y del atropello que involucra la resolució del ministre, aquesta es l' hora que no han presentat la dimissió del séu càrrech.

Per lo tant no hi ha cap inconvenient en que 'l ministre de la Governació també 'ls declari *quintos*.

L' escena en una escala una mica fosca del carrer de la Diputació.

Un subjecte puja; un altre subjecte baixa. Ve que 'ls dos se troban en un replá, y en lloch de saludarse, un d' ells venta trompada á l' altre, y aquest qu' es viu de geni s' li torna sense mirar ahont pega.

Ja 'ls tenim agarbonats y castanya vé y castanya vá. á veure qui primer acabarà la provisió.

En un moment en que prenen alé per embestirse de nou, 'l primer que havia pegat, fixantse en la fessomia del seu contrari, 's dona compte de que ha fet una planxa, y diu:

—Home, 'm te que dispensar: l' havia prés per altre.

Y l' altre contesta:

—Ja extranyava jo; pero ja veurá, jo soch aixís: *donde las dan las toman*; y hasta crech que s' hauría pogut donar per ofés si no l' hagués pagat ab la mateixa moneda.

*

**

Després de aquesta explicació, 'ls dos atletas, van donarse las mans, dihent á duo:

—Vaja, no ha sigut res, regoneixim per un amich.

Y podrá ser qu' en lo successu-ho siguin y molt fermes en tot y per tot.

¡Déixinse de una amistad sellada desde bon principi ab un bon jaco de cops de puny!

L' altre día, passant per Gracia, vaig cassar al vol lo següent diálech:

—Ja has vist la fulla de 'n Derch?

—¡Cóm s' entén!... ¿Es á dir qu' en Derch s' ha posat fulla com las estátuas despulladas? No ho sabia.

—No home: la fulla de 'n Derch es un manifest donant compte de tot lo que ha pagat desde qu' es Arcalde.

—De tot?... de tot enterament?

—Qué se jo, pobre de mi!....

—Vaja que casi bé 't repetiría lo que deya una noya al visitar lo Museo de reproduccions del Parch.

—Qué deya?

—Al contemplar tantas estátuas ab lo pámpol en lo lloch de costúm, exclamava:—«¡Ay que m' agradaría veure lo que hi ha dessota de cada fulla!»

Densá de lo de la vaca de las Camelias lo consúm de la carn ha anat disminuhint considerablement.

Son moltes las personas que han agafat repugnancia á menjarne.

Y ab molta rahó, porque la carn, fins no sent de bestia tísica, ho sembla, per lo estiraganyosa y aixuta que acostuma á ser.

La pena del talió.

Los agabelladors donan carn flaca al públich; es, donchs, molt just que 'l negoci 'ls vaja magre.

Temps enrera 'l govern vá nombrar un inspector de las obras del Port, á cobrar la nómina á cárrech de la Junta.

Tal es la costúm que se segueix: los empleats de las obras del Port el govern els nombra y 'ls imposa y la Junta 'ls engreixa. Per aquest motiu las obras no s' acabarán may, porque no s' acabin els empleos y las gangas.

Perque ganga com la del inspector á qui acabo de aludir no 'n corren gaires.

Figúrinse qu' es un home qu' en tot lo demés no fá nosa á ningú. Sols l' últim día 's presenta á cobrar y ja no se li torna á veure l' estampa fins al més entrant.

Vels'hi aquí que la Junta cansada de aguantar la capa, va elevar una queixa al ministeri, y vels'hi aquí que sens dupte per evitar que tornés á queixarse de vici, 'l ministre enviá un segón inspector ab las mateixas condicions del primer, com volguent dir: —No 'n voliau un, donchs n' engreixaréu dos.

La draga serveix per netejar lo fondo del port. Pero pel fondo fangós de l' administració espanyola, no hi valen dragas ni res.

Mossén Mencheta va posarse fet una fiera, al saber que 'l general Blanco, al arribar de Filipinas vá confessarse ab un redactor de la *Correspondencia de España*, y no ab un de la parroquia del *Noticiero*.

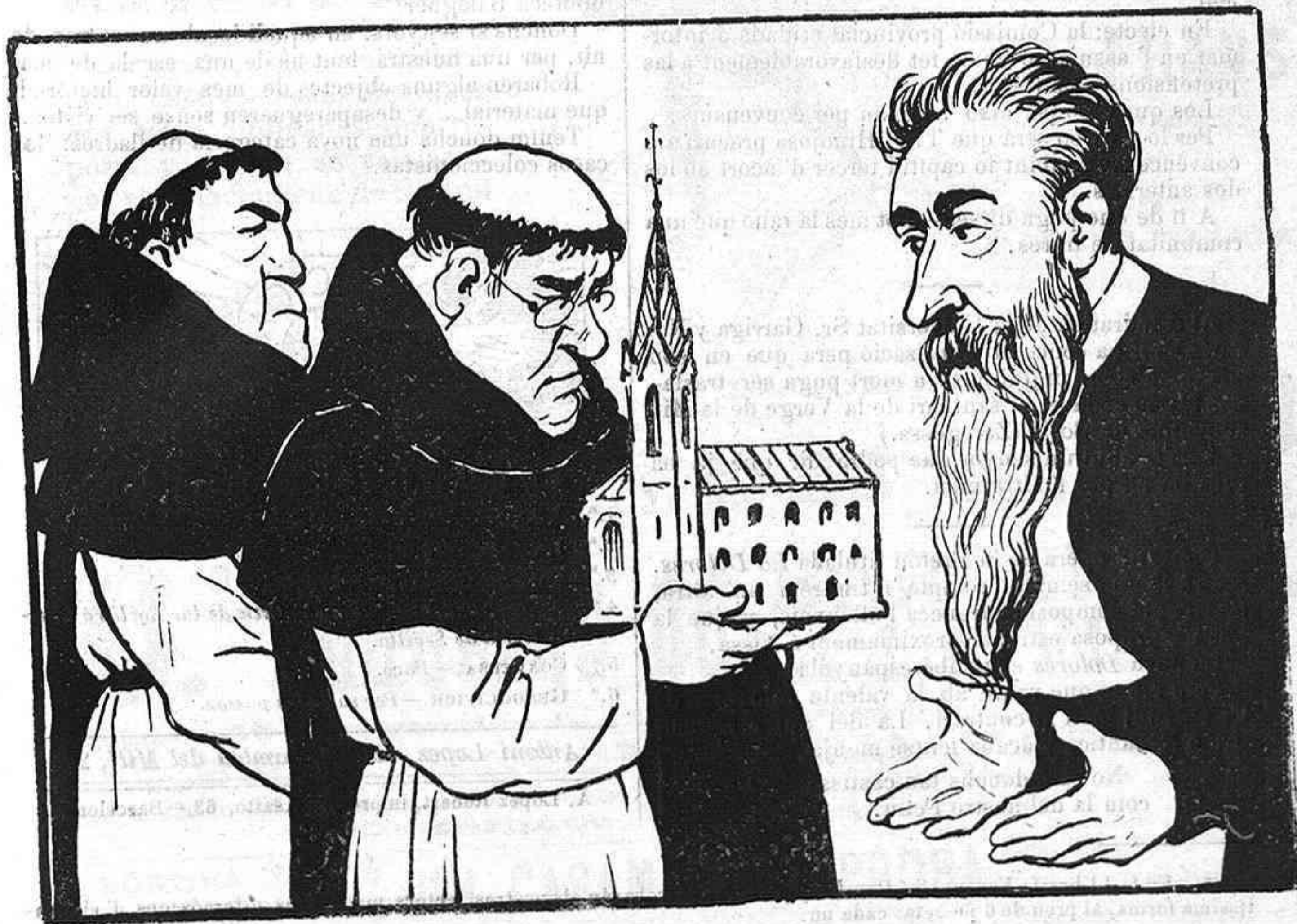
Y sense descalsarse, ni treures els saragüells, va tatxar de inexacta y fins casi de apócrifa la ressenya que *La Correspondencia* feya de las opinions y pensadas del marqués de Penya-plata.

Pero després se va convéncer de que no estava en lo cert.

Es lo que succeheix ab molts reporters que volen passar plassa de llestos: sempre arriban tart.

Mentres, per exemple, l' enviat de *La Correspondencia* está enrahonant ab lo general en lo menjador del vapor, els del *Noticiero* no poden passar de la *planxa* del barco.

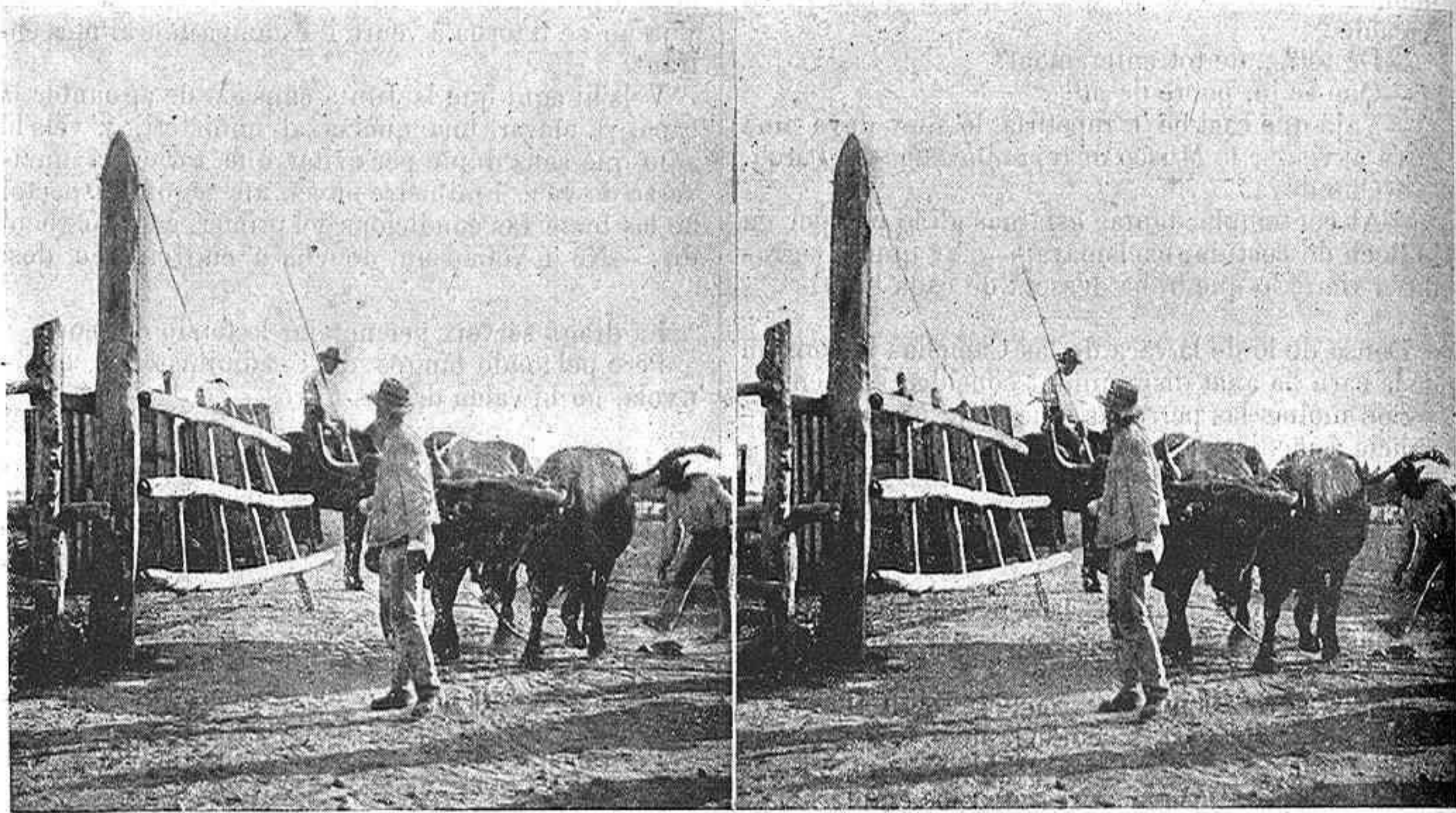
LOS FRARES DE L' IGLESIA DEL ENSANXE

—Senyor Didal, si vosté no ns ajuda, no 'ns volen deixar posar aquesta iglesia en lloch.

L' ESTEREÓSCOP DE «LA ESQUELLA» (*)

(Fot. Rus)

En una ganadería de toros.

Capítul segon:

De com los Pares Dominicós empenyats en construir una iglesia dintre de una de las mansanas del Ensanche havent entaulat recurs de alsada contra l'acort del Ajuntament, negantlos lo permís, acaban de sufrir un nou desengany en la Diputació provincial.

En efecte: la Comissió provincial cridada á informar en l' assumpto ho ha fet desfavorablement á las pretensions dels frares.

Los quals no per aixó 's donan per convensuts.

Per lo tant bo será que 'l Sr. Hinojosa procuri ara convence'ls escrivint lo capítul tercer d' acort ab los dos anteriors.

A fi de que pugá dirse: —Pot mes la rahó que una comunitat de frares,

Al catedràtich de la Universitat Sr. Garriga y Noqués se li ha concedit autorisació pera que en son día quan sobrevingui la seva mort pugá ser traslladat lo séu cadáver al santuari de la Verge de la Misericordia de Borja (Zaragossa.)

Vels'hi aquí un senyor que podrá dir que ja ha prés bitllet per l' altre mon.

Teniam l' ópera de 'n Bretou titulada *La Dolores*. Mes á lo que sembla prompte 'n tindrem un' altra, escrita pel compositor francès Pollonnais, y que la Patti 's proposa estrenar próximament á Nissa.

La nova *Dolores* es també espanyola.

Pero res te que veure ab la valenta minyona de Calatayud; molt al contrari. La del autor francès tira á romántica y acaba fentse monja.

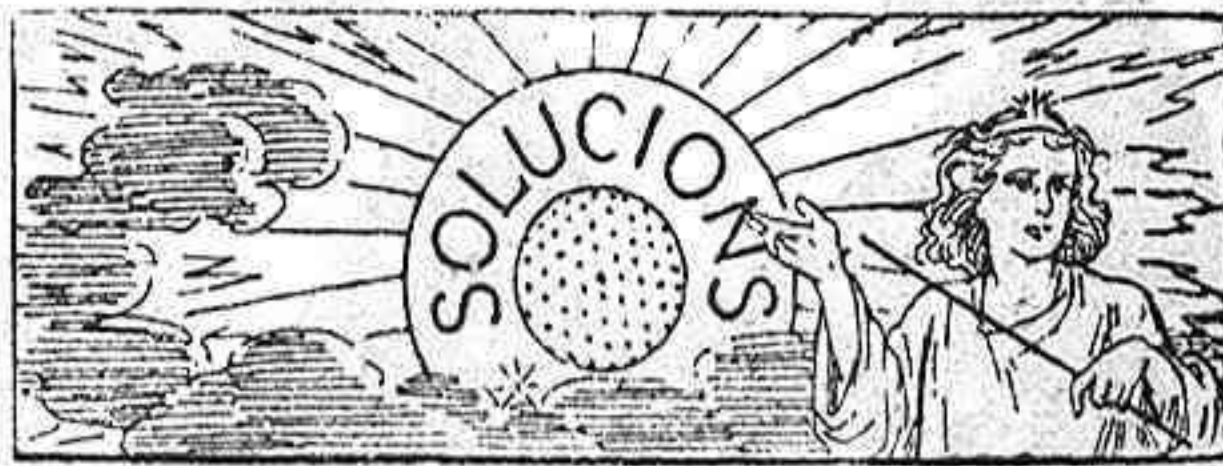
No será donchs tan castissa com la del nostre Feliu.

¿Será en cambi tan felissa?
Veurém lo públich que hi diu.

Allá ahont menos se pensa hi entran els lladres. ¿Quí havía de creure que ficarian en lo Museo-biblioteca Balaguer?

Donchs sí senyors: en aquell local van entrar de nit, per una finestra, fent us de una escala de má. Robaren alguns objectes de mes valor históric que material... y desaparegueren sense ser vistos.

Tenim donchs una nova categoria de lladres: los cacos coleccionistas.

A L' INSERTAT EN L' PENULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Es-ta-bor-ni-da.*
- 2.ª ID. 2.ª—*Te-la.*
- 3.ª MUDANSA.—*Truyta—Fruyta.*
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Sancho Ortiz de las Roclas ó la estrella de Sevilla.*
- 5.ª CONVERSA.—*Paco.*
- 6.ª GEROGLÍFICH.—*Per salts las pussas.*

Antoni Lopez, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

(*) En la Llibrería Espanyola, Rambla del Mitj, 20, trobarán els nostres lectors magnífichs estereóscops d' elegantíssima forma, al preu de 6 pessetas cada un.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Libreria Espanyola. Barcelona, Correu: Apartat numero 2.

¡NOVEDAD! Última producción del eminente B. PÉREZ GALDÓS

LA FIERA

Ptas. 2.

DRAMA EN TRES ACTOS

Ptas. 2.

PAZ EN LA GUERRA

por MIGUEL DE UNAMUNO

Un tomo de 349 páginas en 4.º Ptas. 4.

HORIZONTES

POR

FEDERICO BALART

Un tomo Ptas. 3.

Eustaquio Cabezón

COPLAS

ALEGRES

Un tomo 8.º Ptas. 2.

EL

ALGARROBO

Su descripción, multiplicación, cultivo, zona, enemigos que tiene, utilidades que reporta y cuanto se relaciona con el conocimiento de tan útil árbol.

POR

JOAQUIN BASSA

Un tomo 8.º Ptas. 2'50.

«LA ESQUELLA DE LA TORRATXA»

30
céntimos

El próximo jueves, día 28 saldrá el

30
céntimos

6.º Cuaderno de BARCELONA A LA VISTA

conteniendo 16 fotografías inéditas, de insuperable belleza.

BARCELONA A LA VISTA

ha merecido el aplauso de todas las clases sociales, desde las más modestas á las más elevadas.

30 céntimos, ★ Provincias: 35

SORTIRÁ DINTRE
POCHS DÍAS

UN CASAMENT A PROBA

PER C. GUMÀ
DIBUIXAT PER M. Moliné

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent ademés 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

COLECCIÓN DIAMANTE
(Edición López)

Tomo 48

LA NIÑA

ARACELI

POR

EL CONDE DE LAS NAVAS

Un tomo ptas. 0'50.

OBRA NOVA

CENT

REFRANS

ESTIRAGASSATS
Y COMENTATS

PER

RAMÓN RAMÓN

(Ramonet R.)

Preu 1 ralet.

LA FLOR DE TRIANA

Canta *soleás* y coplas,
beu Jerez á *tuti plé*,

y se da dos *patattas*
com aquell que no fa ré.